

*Indomita
adamanis
natura in
Martyribus.*

Apoc. 2.17.

S. Chrys.

S. Nyss.

*Quem con-
stantes in fi-
dei confessio-
ne Martyres.*

S. Augu.

275 Calculum illum candidum sive lapi-
dem pretiosum, de quo Apoc. 2. 17. esse ve-
rè adamantem, noster sentit Alcasar; nosque
infra efficiemus eo Martyres designari. Illud
hic unum observo, Martyres adamantum no-
mine gaudere, ob praeclarissimam Christianæ
fidei confessionem: nam ea verba, *Et in cal-
culo nomen novum scriptum*, plures Interpre-
tes capiunt de Christi nomine sanctissimo,
cujus affectores sunt ipsi Martyres, generosè
Christi gloriam testificantes, ut supra sta-
tuimus cap. 2. num. 209. Et quia in hac Chris-
tiani nominis affectione adeò extitere con-
flantes quameunque contemnentes carnifici-
nam, imò tormentis omnibus constantiores;
ideò illud Christi nomen scribi dicitur in ad-
amantibus: quorum natura est *indomita*, at-
que invictissima; ut observat Plinius lib. 37.
naturalis Historiæ c. 4. Accipe S. Chryso-
stomi pronunciatum Homi. de Martyribus:
Flamma illos undique obidente, ac scinillis
in ulcera profundiens, perinde atque si essent
adamantini, & in alienis ita corporibus fieri
cernerent, ita generosè, ac cum illa, quæ il-
los decebat fortitudine, in confessionis verbis
constantissime perseverabant, & in omnibus
bis malis durantes, simul & animi sui robur
invictum, & Dei gratiam egregiè pra se fere-
bant. Sunt etiam præclara S. Gregorii Nys-
seni verba Orat. 2. de 40. Martyribus, ubi vi-
detur allusionem facere ad illa verba: *vincen-
ti dabo calculum*, &c. atque ita subscrabit:
*Postquam igitur clare nomen Christi publice
prædicasset, & per ejusmodi prætorium le se
tam victoriæ nomine coronatos esse declaras-
set, & tenderent ad mortis consummationem,*
hic modus certaminis eis excoquatus est: vi-
delicè ut gelu excruciat extingueretur. Quid
verò illustres Christi Confessores? Corpus fri-
gori constringendum dabant: ac elementorum
natura congelationi succumbebant. Martyri
verò natura quasi indomita, atque invicta erat.
Ad adamantis naturam indomitam, & invi-
ctam alludit: talis Martyrum conditio, &
fortitudo in Christiani nominis confessione
resplendens, à qua habent ut testes sint in-
domiti, & invictissimi, & victoriæ nomine
coronentur.

276 Apicissima etiam sunt, pro præfixo ar-
gumento, aliorum Patrum effata. S. Ephrem
Syrus in Encomio 2. in laudem SS. Marty-
rum sub initium ita egregie: *Tormentorum ge-
nera Martyribus in conspectum calidus, ac im-
probis hostis addcit, ut terrorum eis incute-
ret, & in formidinem sanctos verteret, aspe-
ctuque ipso, & suppliciorum perterrefactione*
lingua eorum non amplius confiteri Dominum
Iesum, metu prepedita tentaret, atque presu-
meret. Quid porro fidelissimi illi, promptaque
athletæ Christi inter hujusmodi ante oculos pro-
posita horribilia, inauditaque tormentorum ge-
nera? Fortiores, atque alacriores effecti majo-
re fiducia, atque constantia animi citra ullam
hesitationem intrepide etiam Judicum, ac Præ-
fectorum tribunalibus Christum Dominum Sal-
vatorem confitebantur. Quibus alias verbis po-
terat luculentius exprimi Martyrum condi-
tio indomita, & invicta ad veræ religiosus
contestationem?

277 Rem quoque illustrat S. Augustinus
tom. 10. Ser. 5. de Martyribus. *Divino tuo
natu, omnipotens Deus gloriosissimi Martyris
Christi testes esse meruerunt. V. etiam medita-*

*ti, confessi sunt Christum in flagellis, in carce-
ribus, in ergastulis. Iustorum enim comes
semper debet esse confessio. Consonant Euche-
rius Homilia de S. Genesio, ita. Christum pa-
ginis cordis gerebat scriptum. Projectis itaque
codicibus, ante oculos prophani Judicis (erat
enim exceptor Genesius; ejusque era, edita
contra Christianos lata, aequè ac cætera acta
publica, accipere, ac custodiare; notarium
nunc nominamus) nefarias ejus voces, & edi-
cta impia, tota jam Martyris libertate con-
demnat. Tormentia in oculis erant, dolor eo-
rum quos pena laceraverat usque ad metum
carnificum, usque ad tremorem torquentium,
perveniebat. Et inter hæc ille Christianus se
esse tota exultatione clamabat; tanquam Chris-
tiani non ad supplicia, sed ad præmia quere-
rentur. Quid hoc peccore indomabilius? Quid
hac lingua invictum magis?*

278 Fuscus etiam, & elegantissimè S. Petrus
Damia. Episco. Ostiensis, Martyrem genero-
sum Sanctum Apollinarem laudans, ejusque
constantiam commendans, Tyranno sic al-
loquitur: *Eia percute, incende, coque, gyra,
regyra, divelle à viscerebus viscera, imprimi
vulneribus vulnera. Apollinaris noster, si di-
securitur, idem ipse, qui fuerat, inventur: non
potest jam Christum in loquendo negare lingua,*
quem cætera patiendo confessi sunt membra.
Planè, nulla vis adversus invictam, atque in-
domitam adamantiam constantiam; videlicet
adversus Christi testes generosos; quibus omni-
nō in fractus animus. Cæduntur, iterum
cruciificantur, excruciificantur; sed dum atrocia
omnia, dictu horronda, & omnem superan-
ta admirationem tormenta subeunt, lingua S. Dami.
*in confessione Christi liberus relaxat: ut lo-
quatur Damianus. Et quid plura? Adeò
perflant indomitables fidei testes, ut vel ab-
scissis linguis, verba haud deficiant ad veri-
tatis testificationem. Sic S. Romanus Mar-
tyr Antiochenus, de quo Prudentius in Pe-
nitencia.*

*Plectrum palati, & faucium sœvus tibi
Tortor revulsi: nec tamen silentium
Indixit ori, quo fatebaris Deum.
Vox veritatis testis extingui nequit,
Nec si recisis palpiter meaibus.
Ceiso tamen, infinitis relicis, quæ hic ad
rem facerent.*

C A P. I X.

Martyrum confessio, & testimatio PROPU-
GNACULA sunt Ecclesia argentea.

279 IN hujusmodi institutum contuens Rex
Salomon illud protulit vaticinium. Can-
tic. 8. 8. *Soror nostra parvula est, & ubera
non habet. Quid faciemus sorori nostra in die
quando alloquenda est? Si murus est, edifice-
mus super eum propugnacula argentea: si ho-
stilis est, compingamus illud tabulis cedrinis.*
Ubi omnes fere clari Scriptores in foro
parvula Ecclesiam primitivam agnoscunt, *Primitiva
Ecclesia parvula,*

Testificatione, Cap. IX.

do sermo instituetur in ea. Hebraicè bab, quod
significat etiam contra. Unde transferas: in
die quando sermo fiet contra eam: vel in eam.
Rabbi Salomon exultit: *In die quando gentes
denuntrur in eam, confitante agitabunt
de ea delenda. Consonant R. Innomatus,
& Chaldæus. Quæ omnia recte cadunt in
Ecclesiam Christianam, præsertim primitivam,
tantoper expugnatam à Tyrannis, illam à
fidei proposito dimovere, & omnino perdere
tentantibus tūm blanditiis, tūm cruciamen-
torum vi.*

280 Bellissimè hic Rupertus lib. 7. in Cant.
Consilium super illam habuimus Pater, & Fi-
lius, & Spiritus S. magna re, pro magno ne-
gotio; qui videlicet sic se habebat, & sic ha-
bet tempus, vel status rerum ejus, ut vix na-
ta, vix super pedes suos consistens, jam eset al-
loquenda, jam debet duci ante Reges, & præ-
sides, & reddere rationem de fide nostra, de
profundissimis nostrorum operum sacramen-
tis contra Judeos in lege gloriantes, contra
Philosophos sapientia sua, & eloquentia tu-
mentes, sub gladiis judicum inter mille gene-
ra mercium. Et rursus rationis trutinae man-
dans illa verba: *in die quando alloquenda est, ita
commode illustrat. Verè enim qua die pri-
mum alloquenda erat, quando primum sub Ne-
rone, & ceteris persecutoribus lis in judicio
contra illam proposita est de fide, quam susci-
piebat parva numero, parvula sensu, id est, sim-
ples erat, ubera, scilicet legem, & prophetas
non habebat. Juvat hanc de Martyribus intel-
ligentiam Aponius in Summariola Lucæ Ab-
batis in Cantica.*

281 Igitur, post attentatam deliberationem,
quid tandem subsidiū repertum, quo tenu-
rum Ecclesiæ pectus contra aduersariorum
machinas munatur? Oslenditur illis ver-
bis: *Si murus est, edificemus super eum pro-
pugnacula argentea. Quorum verborum
lensum satis pro instituto nostro opportu-
num habes apud eundem Rupertum, qui ita.
Si murus est, edificemus super eum pro-
pugnacula argentea, id est, si dignè potest sta-
re vel permanere in agone certaminis, sug-
geramus illi quæcumque necessaria sunt veri-
tatis testimonia, ut non minus respondere
sciat, quam si legisset legem, aut Prophetas.*

Quod eleganter confirmat illustri Christi
Jefu testimonio apud Lucam 12. 11. Ego da-
bo vobis os, & sapientiam, cui non poterunt
respondere, & contradicere omnes aduersa-
rii vestri. Atque interpretationem suam
claudit Rupertus his verbis. *Nome sic fa-
ctum est? nonne si recte consideres confessio-
nes, & responsa Martyrum in illis dumta-
xat exemplaribus, que fideliter, ac simpliciter
sine furo humano ingenio scripta sunt, ubi re-
sponsa illorum ut dicta, sic excepta sunt? non
ne, inquam, responsa illorum nobis propugna-
cula, & non qualiacunque, sed propugnacula
argentea sunt?* Quid dici potuit ad rem
nostram commodius? Apparet ergo præ-
clarissimam Martyrum confessionem, & de
fide Christianæ testificationem, esse Eccle-
siae propugnacula argentea, quibus ipsa tutat-
ur abunde. Quid enim pro ubiiore religio-
nis Christianæ præsidio opportuniùs, quam
Martyrum suorum confessio, & testimonia
ubique, & semper?

282 Expendo adhuc verò quid commune
habeant Martyrum testificationes cum propu-
gna. *Ipse Marty-
rum lingua*

do

gnaculis argenteis; præmittens, in hoc Can-
propugna-
tiorum tellum in eadem forte ratione ulur-
ca Ecclesie

cap. 4. 4. ubi Ecclesiæ collum componitur
cum Davidica turre: *Quæ edificata est cum
propugnacula. Ubi ex Hebræo vertas, quæ R. David.
edificata est ad arcuum orum: & ex R. David
in libro Radic. quæ edificata est cum elevatis
linguarum similitudinibus. Quasi propugnacula
Ecclesiæ illa, nihil sint aliud quam Marty-
rum ora, & linguae supra ipsius Ecclesiæ mu-
rum elevatae media fidei Christianæ confessio-
ne, devictis gloriissimè, & generosè exant-
latis quibusvis Tyrannorum cruciamenti, &
nece crudelissima. Huc vocassim S. Gregorii
Magni interpretationem prementis ea ver-
ba: *In die quando alloquenda est, ita præclarè. S. Grego.*
Allocutus est Christus sororem suam quando
Spiritum S. super Apostolos misit, & eis in in-
terioribus loquens illos omnes mundi loquelas
multiplici distributione docuit. Expendens ve-
rò deinde illa, si murus est, &c. Subexit elegan-
ter. *Dato Spiritu S. murus sancta Ecclesia
efficitur, quia qua prius timida erat, instru-
ente eandem Spiritu omnipotente, ad resistendum
adversariis impenetrabiliter robatur. Habes
ex his verbis descendens Spiritus S. in Apo-
stolos, quibus apparuerunt disperitate linguae
tanquam ignis, seduque supra singulos eorum.
Act. 2. Hæc propugnacula sunt argentea.
Habes Apostolos ita futile virtute divina ro-
boratos, ut, quovis timore longè amandato,
adversa quævis subierint, perpessiones, &
mortem pro Christi fide, Christum confiten-
do, & testificando. Habes ergo, tenellam illam
Ecclesiæ, Spiritus S. operatione, ad instar
fuisse muri validissimi, qui linguis Spiritus
S. ignis, id est, Martyrum confessione, & te-
stimonio, quasi argenteis pinnis, & propu-
gnaculis decoretur. Quæ omnia ad univer-
sos Ecclesiæ Martyres debent extendi.**

283 Si verò disquiras, cur argentea nomi-
nentur hæc Ecclesiæ propugnacula, seu Mar-
tyrum testimonia in fidei causa? Respondet
Gregorius ibi: *Quia argenteum valde sona-
rum est metallum. Et S. Ambro. Ser. 22. in Ps.
138. v. 8. Quia rationalis hæc Civitas est, &
omnis spes ejus in Dei Verbo est, non ferrea, sed
argentea ei propugnacula requiruntur, eloquias
Martyrum cælestibus magis quam corporeis voluptatibus lingua.
hostiles imperii repulsa consueta. Et Rex
pacificus Prov. 10. 20. Argentum eleclum lin-
guæ justi. Tales linguae Martyrum sunt, talia
ipsorum testimonia ad Ecclesiæ subsidium,
& communem injuriam propulsandam. Pius
autem Vates Psal. 11. 7. bellè explicat cur
componendæ sint Martyrum testificationes
cum argento. Eloquia Domini eloqua casta,
argentum igne examinatum, probatum i. rite,
purgatum septuplum. Eloquia casta sunt Mar-
tyrum testimonia de Domino Jefu. Græcè
mundæ, pura à contagione, seu scorpi falta-
tis, simulationis, & superfluitatis. Testimo-
nia hæc per ignis, & tormentorum examen
evadunt argentea, & eò pretiosiora, quò proba-
tiora, & magis à terra separata. Unde Hieron.
transfert: Separatum à terra: aut in S. Hieron.
exquisito loco terra defascatur. Alii ex Heb.
argentum excoctum ipsi Domino terra; Sep-
ties, id est, saepius repurgatum; mirifice proin-
de rosonans. Ut enim eleganter S. Cypr. S. Cypr.
lib. 2. Epis. 6. ad Martyres, & Confessores Je-
su Christi: *Confessio tamen præsens quanto in
P. Ildeph. de Flores de Agone Martyr.**

G
passione